СӨЙ ГОМЕРНЕ, СӨЙ ХАЛЫКНЫ, СӨЙ ХАЛЫКНЫҢ ДӨНЬЯСЫН!

ДУСЛЫК

ОКТЯБРЬ РАЙОНЫНЫҢ ИҖТИМАГЫЙ-СӘЯСИ ГАЗЕТАСЫ.
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА ОКТЯБРЬСКОГО РАЙОНА.

Газета 1931 елның 9 июленнән бирле чыга. | №49 (7222) | 27 апрель, 1991 ел. ШИМБӘ | Бәясе 4 тиен.

«Чәчү-91» пресс-үзәге хәбәр итә

Соңгы вакыттагы яңгырлар язгы кыр эшләре көндәлегенә зур үзгәреш кертергә тоткарлык ясадылар. Туңга сөрелгән җирләрне тырмалау бары 188 гектарга, уҗым культураларын тукландыру 60 гектарга гына артты. Хәзер бу җирләр 25717, 11184 гектар тәшкил итәләр. Тукландыру үткәрелгән күпьеллык үлән участогы 7574 гектар исәпләнә. 291 гектарда туңга сөрелгән җирләрне культивацияләү, 1325 гектарда туфракны шлейфлау үткәрелде.

Язның һәр көнен—уңышка!

Чәчү көнен котәбез

«Игенче» колхозы 1000 гектар мәйданда уҗым тукландыруны тәгәлләде. Бу эштә механизатор Салих Гыйззәтуллин көнгә нормада каралган 33 гектар урынына 70 гектарда тукландыру эшләре башкарды, ягъни смена нормасын 212 проц. үтәп чыкты. Хәзерге вакытта ул туңга сөрелгән җирләрне тырмалауга кереште. Ә тырмалау буенча комсомолец механизатор Рәис Зиннуров алдынгы булып бара. Ул смена заданиесен даими арттырып үти. Бүгенге көндә хуҗалыкта барлык тырмаланган мәйдан 800 гектар тәшкил итә.

Колхозда орлык агулау эше дә уңышлы бара.

Р. АБДРАХМАНОВ,
баш агроном.

Эш дәвам итә

Хафизов исемендәге колхоз. 244 гектар мәйданда күпьеллыкларны тукландыру үткәрелде.

Уҗым тукландыру эше дә дәвам итә. Механизатор Федор Мурзин 27 гектар мәйданда эш башкарды.

Сергей Сибулатов җитәкчелегендәге аренда звеносыннан механизатор Виктор Булатовның нәтиҗәләре күркәм. Эш башыннан бирле ул 54 гектар мәйданда уҗым һәм 76 гектарда культуралы көтүлекләрне тукландырды. Хуҗалыкта күпьеллык үлән һәм туңга сөрелгән җирләрне тырмалау эшләре дә алып барыла.

Л. ЯРУКОВА,
экономист.

x x x

«Кондырча» колхозында күпьеллык һәм уҗым культураларын тукландыру тәгәлләнде. Механизаторлар Әхмәт Әхмәдиев, Тәлгать Әюпов 185 гектар мәйданда күпьеллык үләннәрне тукландырдылар. Ә уҗым тукландыруда механизатор Вәгыйзь Ибәтуллин берүзе эшләде. Аның көнлек норманы 220 процентка үтәгән көннәре дә булды. Ул барысы 105 гектарда эш башкарды.

Туңга сөрелгән җирләрне тырмалау эше дә уңышлы бара. Бүгенге көнгә барлык 767 гектарның 500-ендә эш тәмамланды инде. Дым каплатуда механизаторлар Ислам Галяветдинов, Салих Гомәров аеруча уңганлык күрсәттеләр.

Бер кат тырмаланган мәйданнарны, дым саклансын өчен, янәдән тырмалап чыгарга булдык. Шуның өстәвенә уҗымнар ныклы күтәрелгәнче тукландыру эшен дә дәвам итәчәкбез. Бүгенге көндә төп бурычыбыз—борчак чәчүгә керешү.

С. ИЛЬМУХИН,
колхоз рәисе.

Аңа намуслылык хас

ТАНЫШ БУЛЫГЫЗ: «Татарстан» колхозы механизаторы Рафик Әсхәтович Мингалимов.

Күп еллардан бирле ул техника белән эшли, кем әйтмешли, эшнең җаен, машинаның телен белә. Намуслылык, эшкә бирелгәнлек кебек сыйфат аны ил-көн алдында хөрмәтле итә. Җәйге кызу эш өстендә ул гадәттә җәмәгать маллары өчен азык хәзерләүдә була: печән чаба, салам өя. Ә хәзер МТЗ-50 тракторында КУН-10 җайланмасы тагып минераль ашлама төяп торуда эшли, кырлар мул сый алсын өчен көчен кызганмый ул.

Норманы—250 процентка

Кузнецов исемендәге колхозда язгы кыр эшләре көннән-көн кызу темп ала. 24 апрельгә бу хуҗалыкта 270 гектарда күпьеллык үләннәрне тырмаладылар, 340 гектар басуга минераль ашламалар кертелде. 250 гектарда уҗым арышы да җир сые алды. 640 гектарда туңга сөрелгән җирләр тырмаланды.

Колхоз игенчеләре зур күтәренкелек белән хезмәт куялар. Икенче бригада механизаторы Геннадий Егорович Макаров күпьеллык үләннәрне тырмалауда аерруча җитештерүчән эшләде. Ул смена нормасын 250 процентка үтәп килде.

Владимир Валерьевич Васильев, Сергей Иванович Казачков уҗым чәчүлекләрен тамырдан тукландыруда удар хезмәт куйдылар, ә чәчүчеләр Юрий Трофимов, Иван Башмаков смена заданиесен 216 процентка җиткерделәр. Игенчеләрне яңгырлар явып китүе аеруча сөендерә.

Уңышка ныклы нигез салу өчен игенчегә зур көч куярга, күп күләмдә эш башкарырга кирәк әле. Шуңа да механизаторлар язгы кыр эшләрен сыйфатлы һәм кыска срокларда тәгәлләү өчен тырышлыкларын кызганмыйлар.

Е. ИЛЮШКИНА.

Сезон башланды

22 апрельдән хуҗалыкара төзелеш оешмасының кирпеч заводы яңа сезонын башлап җибәрде. Быел завод 5 миллион данә кирпеч эшләп чыгаруны максат итә. Аңа ирешим дигәндә, иң отышлы май аенда аның һичшиксез 1,5 миллионын җитештерү зарур. Заводта моңа әзерлек эшләре җиренә җиткереп үткәрелде. Зур эшләрнең берсе—кирпеч яндыру цехын мазут белән ягуга күчерүне дә бик оператив башкардылар.

Моннан тыш ике кирпеч сугу агрегаты да әйбәтләп ремонтланды. Алар белән нигездә агрегатчылар Иван Майоров һәм Юрий Клементьев шөгыльләнделәр. Бишекле конвейерны әзерләүдә Владимир Ивашкин җитәкчелегендәге бригада күп көч куйды. Электр хуҗалыгын тәртипкә салу мәшәкатьләре электрик Олег Арбузов һәм аның хезмәттәшләренә төште. Сүз уңаеннан, О. Арбузов икенче сезон инде смена мастеры вазифаларын да башкарачак.

Ә әлегә завод көч җыя. Быел ул узган елдан 1 атнага иртәрәк эшли башлады. Гадәттәгечә, эшне Николай Глухов сменасы башлап җибәрде. Беренче сменага машиналарны көйләү, чималны бик сайлап эшләү (туң бетмәгән әле) мәшәкате төшсә дә, егетләр 12 меңнән артык кирпеч бирергә өлгерделәр. Бу беренче чиратта агрегатчы И. Майоров һәм смена мастеры уңышы, әлбәттә. Аларның куллары җиңел буласына, сезонны уңышлы агасына өмет зур. Май урталарыннан төзүчеләр үз кирпечебезне көтәләр—хәзерге төзү материаллары кытлыгында ул бик тә вакытлы ярдәм булачак.

Р. ГЫЙЛЬМЕТДИНОВ.

Хөрмәтле норлатлылар!

Сезне 1 май—хезмәт ияләренең халыкара бердәмлек көнен бәйрәм итәргә чакырабыз. Бәйрәмне үткәрү программасында—митинг үткәрү, хезмәт коллективлары чыгышлары, музыкаль номерлар.

Шәһәрнең үзәк мәйданына килүчеләр тынлы оркестр, Урта Камышлы культура йорты коллективы, халык кораллары һәм вокаль-инструменталь ансамбльләре чыгышларын, «Уйнагыз, гармуннар!» конкурсын күрә алачаклар. «Грация» бию коллективы үзенең сәләтен күрсәтер. Асфальтка балалар ясаган рәсемнәр буенча конкурс үткәрелячәк. Ә физик культурага табынучыларны «Дуслык» газетасы призына җиңел атлетика эстафетасына чакырабыз.

Һәммәгез дә бердәмлек көнен бәйрәм итәргә үзәк мәйданга килегез!

КЫР ЭШЛӘРЕ НИЧЕК БАРА?

Беренче багана—хуҗалыклар исемнәре, икенче—туңга сөрелгән җирләрне тырмалау, өченче—уҗым культураларын, дүртенче күпьеллык үләннәрне тукландыруның үтәлеше (планга карата процентларда). Мәгълүматлар 1991 елның 26 апреленә.

Синдряков исем	80	77	73
Ульянов исем.	42	59	100
«Правда»	74	2	35
«Восход»	23	26	71
Мичурин исем.	54	9	56
«Россия»	42	26	93
Хафизов исем.	25	16	99
«Путь к коммунизму»	32	42	8
Муса Җәлил исем.	24	26	67
«Родина»	8	3	29
«Игенче»	36	60	100
«Большевик»	18	27	90
«Заветы Ильича»	48	74	100
«Знамя Октября»	100	50	100
«Алга»	47	59	81
«Комбайн»	31	35	80
XXI партсъезд исем.	58	72	100
«Татарстан»	57	45	58
«40 лет Победы»	27	29	28
«Чишмә»	46	67	95
«Таң»	24	38	100
«Москва»	21	16	67
«Үрнәк»	40	83	82
«Лесная Поляна»	100	57	—
«Кондырча»	61	40	92
Кузнецов исем.	47	73	100
«Заря»	38	50	17
«Чирмешән»	6	18	13
«Ленинский путь»	26	85	50
«Төрнәс» совхозы	29	30	77
«Мамык» совхозы	53	54	62
«Рассвет» совхозы	71	100	100
«Сөлчә» совхозы	20	29	76
Хуҗалыкара берләшмә	20	15	60
«Яшь көч»	58	—	100
«Беренче май»	20	30	100
Район буенча	40	45	76

■ КПСС райкомы пленумы алдыннан

Фикер алышуга чакырабыз

24—25 апрельдә КПСС Үзәк Комитетының чираттагы пленумы булып үтте. Ул агымдагы моментта партия оешмаларының, коммунистларның бурычлары мәсьәләсен тикшерде. Бүген, илдә иҗтимагый-сәяси хәл гаять киеренке һәм катлаулы бер заманда, партиянең нигезе буларак, башлангыч оешмаларның ролен күтәрү актуаль бурыч булып тора. Май урталарында үтәчәк партиянең район комитетының чираттагы пленумы да нәкъ шул мәсьәләгә—бүген коммунистлар хәл итәргә тиешле көнүзәк проблемаларны ачыклауга, бурычларны билгеләүгә юнәлдереләә.

Билгеле булганча, күп урыннарда партия оешмалары үзләренең активлыгын киметте. Хуҗалык мәсьәләләрен хәл итүдән баш тарту аерым партия оешмаларын җитештерү белән бәйле проблемалардан читләшүен, пассивлыкка китерде. Ил язмышына, аның киләчәгенә бәйле проблемалар хәл ителгәндә, базар экономикасына күчү этабында мондый сүлпәнлеккә юл куярга һич ярамый, принципиаль позицияләрдә торып эш итәргә кирәк. Партоешмаларның, коммунистларның активлыгын күтәрү—бүгенге көнүзәк бурыч. Моңа ирешү өчен нәрсәләр эшләргә кирәк? Коммунистларның активлыгын күтәрү юнәлешендәге хезмәт нидән гыйбарәт булырга тиеш? Хезмәт коллективлары белән партия оешмаларының элемтәләрен ничек ныгытырга? Партия демократиясен киңәйтү юнәлешендә тагын нәрсәләр эшләү зарури? Партоешмаларның тулы мөстәкыйльлеген гамәлгә ашыру өчен сезнеңчә ниләр эшләргә кирәк? Җәмәгать оешмалары һәм партия комитеты арасындагы мөнәсәбәтләрне сез ничек күз алдына китерәсез? Бүгенге шартларда идеология эшен оештыруның нинди алымнарын максатчан санныйсыз? Партия оешмаларының эшчәнлеген яңарту юлында практик адымнарны нидә күрәсез?

Бу һәм башка күп проблемалар тора бүген башлангыч партия оешмалары алдында. Аларны хәл итү юллары төрле булырга мөмкин. Партиянең район комитеты сезне шул проблемалар хакында фикер алышуга чакыра. Тәкъдимнәрне, тәнкыйть-фикерләрен, партоешмалар эшчәнлеге белән бәйле башка проблемалар турында киңәшләрне дә «Дуслык» район газетасына, КПСС райкомының оештыру-партия эше һәм башлангыч партоешмалар эшчәнлеген яңарту комиссиясенә телдән, язма рәвештә хәбәр итәргә мөмкин. Редакциядә телдән элемтә өчен телефон 2—10—44, КПСС райкомында 2—22—03. Газета укучылар фикерләре һәм тәкъдимнәре КПСС райкомы пленумына хәзерлек барышында файдаланылачак, аның документларында чагылыш табачак.

Сезне—коммунистларны һәм партиясез иптәшләрне дә фикер алышуларда актив катнашырга чакырабыз, хөрмәтле райондашлар.

Темага тугрылык

ТОМСК. Ленин темасы—рәссам М. Ф. Горбатенко иҗатында төп тема. Ул Октябрь җитәкчесе образын сынлы сәнгатьтә һәм графикада иҗат итүгә күп көч куйды. Рәссам В. И. Ленинны массаларның плакаттагы җитәкчесе итеп кенә түгел, ә бөек идеяләрне рухландыручы кеше итеп күрсәтергә тырыша.

—Мин Ильич образы өстендә гомерем буена эшләдем һәм пиндидер коньюктуралы фикерләрдән ерак тордым, —ди Матвей Федорович.—Мин Ленинның интеллектуаль даһилеге алдында баш иям.

Рәсемдә: В. И. Ленин. Россия турында уйланулар. Рәссам М. Ф. Горбатенко эше.

ТАСС фотохроникасы.

Районда билгеләнгән яңа бәяләрне саклауга контрольне тәэмин итү турында Татарстан халык депутатларының Октябрь район Советы президиумы

КАРАРЫ

Халык депутатларының Октябрь район Советы президиумы районда билгеләнгән яңа бәяләрне саклауга контрольлек итү максатларында түбәндәгечә карар бирде:

1. Районда билгеләнгән яңа бәяләрне саклауга контрольлек итү буенча түбәндәге составта оператив группа төзергә:

НУРГАЛИЕВ
Галимҗан Шакир улы—район Советы башкарма комитеты рәисе урынбасары—план комиссиясе рәисе (группа җитәкчесе).

БИЛАЛОВ
Рәшит Габдрахман улы—район финанс бүлеге мөдире.

ДӘҮЛӘТШИН
Илдус Касыйм улы—налог инспекциясе начальнигы.

САДЫЙКОВ
Һади Харис улы—район потребительләр җәмгыяте рәисе.

МУРАКАЕВ
Юрий Александрович—район прокуроры.

ИВАНОВ
Владимир Викторович—район эчке эшләр бүлеге начальнигы.

2. Билгеләнгән яңа бәяләрне бозулар ачыкланганда оператив группага түбәндәге хокуклар бирергә:

санкцияләнмәгән бәяләрне юкка чыгарырга;

кибетләрнең, кооперативларның һәм товарлар сату һәм хезмәт күрсәтү белән шөгыльләнүче башка предприятиеләрнең эшчәнлеген туктатырга;

бәяләрне нигезсез күтәрү юлы белән сатып алучыларны алдау, сәүдә итү кагыйдәләрен бозулар буенча материалларны гаеплеләрне гамәлдәге законнар нигезендә җаваплылыкка тарту турындагы мәсьәләләрне хәл итү өчен хокук саклау органнарына кичектерүсез тапшырырга;

гаеплеләргә карата эштән чыгаруга кадәр дисциплинар йогынты чаралары күрү өчен югары органнарга хәбәр итәргә.

Х. МОРАДЫЙМОВ,
халык депутатларының Октябрь район Советы рәисе.

Норлат, 1991 елның 25 апреле, №16.

«Чишмә» колхозы терлекчесе Сәйфетдин Бәдретдин улы Хәйретдиновка йорт төзү һәм гармунда уйнау гадәти шөгыльләр. Ул кече яшьтән эшкә өйрәнеп үскән, терлекчелектә дә инде күп еллардан бирле эшли. Сәйфетдин Бәдретдинович хезмәттә елдан-ел матур күрсәткечләргә ирешә, иптәшләренә булышырга да иренми, бигрәк яшьләргә ярдәм итәргә ашкынып тора. Хезмәтенә күрә хөрмәте дә зур аның. Социалистик ярышта җиңүче, коммунистик хезмәт ударнигы. Мактау грамоталары һәм намуслы хезмәте өчен медале аның фидакарьлеген дәлилләүче мисаллар.

Сәйфетдин абый хатыны Зәйнәп апа белән 5 бала тәрбиялиләр. Балалары барысы да акыллы, тәртипле булып үсәләр, әти-әниләренә булышалар. Сәйфетдин Бәдретдинович хезмәтенә зур җаваплылык белән карый, авылдашларына карата игътибарлы һәм намуслы ул.

Рәсемдә: «Чишмә» колхозы терлекчесе С. Хәйретдинов.

В. Никонорова фотосы.

Андрей булдыра ул

—Андреймы? Андрей булдыра ул!

Шулай дияргә яраталар иптәшләре Андрей Владимирович Коробков турында, авылдашлары да җае чыккан саен мактап кына торалар үзен. Хәер, мактамаслык та түгел шул, егет күз алдында осталык туплый, җир җимертеп эшләп йөри бит. Совет Армиясе сафларыннан кайткач озын-озак уйлап тормады Андрей, авылда калырга булды. Ә нигә калмаска? Кулында трактор һәм машина йөртергә хокукы бар, авыл җирен ярата—яшьләр биредә дә кирәк бит.

Колхоз идарәсендә егетне биш куллап каршы алдылар. Әмма авылда бер ныгыган нәрсә бар: иң элек кешене сыныйлар, аннан соң гына аңа ышана-таяна башлыйлар. Андрей белән дә шулай булды. Иң элек егеткә иске, гамәлдән чыгарылган ГАЗ-53 машинасын бирделәр. Әмма Андрей кайбер яшьләр кебек эш талымлый торган да, төшенкелеккә бирелүчән дә булмады, бөтен энергиясен эшкә юнәлдерде. Күпне күргән машина күз алдында үзгәрде, кем әйтмешли, икенче яшәү алды. Шуның белән бергә, колхоз җитәкчеләренең, авылдашларының Андрейга карашы да үзгәрде. Бу—нәкъ безгә кирәкле, җир кешесе икән, дигән фикер ныгыды аларда,—димәк, аңа таянырга була. Шуннан алдынгы, ышанычлы яшь шоферга хезмәт коллективы җыелышында өр-яңа көлеп торган ГАЗ-53«А» маркалы машина ачкычын тапшырдылар.

Хәзер Андрей шул машинада эшли. Әмма егетнең киләчәккә планнары зурдан. Күреп тора бит: колхозга иң элек үзбушаткыч машиналар кирәк. Шуңа да хәзер ул автомашинаның борт системасын үзбушаткыч ясап үзгәртә. Һич шик юк: ул аны бер дигән итеп башкарып чыгачак. Авылдашлары тагын тел шартлаттылар:

—Андреймы? Андрей булдыра ул!—диярләр әле.

Н. ШУБИН.
«Заветы Ильича» колхозы.

• Улым, сиңа әйтәм, киленем, син тыңла...

Бигайбә!

Күршем кергән иде. Телефоннан шалтыратмакчы булды. Әмма.. сөйләшә алмады.

—Балалар белән сөйләшмәкче идем дисеңме? Нишләмәк кирәк, күрше, насыйп булмагандыр. Нәрсә дисең? Туган көнеңә кайту-кайтмауларын белешмәкче идеңмени? И тапкансың, күршекәем, туар вакыткем инде айның беренче числосында туа... Анысы ярар инде, кем соң инде телефоннан хәбәрләшүне айның соңгы атнасына калдыра ?! Соң үзең уйлап кара: кунакка көткәнеңне әйтер өчен түгел, үлгәнеңне хәбәр итәм дисәң дә, ай ахырында сөйләшергә 07 номеры буенча заказ биреп булмый, ләбаса. Соң үзең шаһит менә: алмыйлар андагылар телефон трубкасын. Ничек инде ул нишләп? И, карыйм-карыйм да, тәмам картаюың җиткән икән. Заказлар кабул итү буенча айлык планны иртәрәк тутыралар да тынычлап утыралар. Чарасызлыктан хет үзең йөгер район элемтә үзәгенә.

Сер итеп кенә әйтәм, Югары норлатныкылар хәтта шулай эшлиләр дә. Бер көн түзәләр телефонсыз, ике көн... Ә өченче көнне хәлнең өметсезлеген белгәнгә күрә йә юлаучы машинасына эләгеп, йә тәпиләп үзләре килеп җиталәр. Ник дигәндә аларның хәле безнекеннән мөшкелрәк. Без ай ахырында квартира телефоныннан заказ бирә алмый интексәк, ул бичаралар район эчендәге элемтәдән дә телләгәнчә файдалана алмыйлар бит.

Мораса, Әлмәт яклары белән чагыштырсаң әле бусы да күп тә түгел. Әйтик, 2—3 километр ара арамени ул—исәбенә керсәң, йөгер дә килеп кит! Ә менә теге яклардагы халыкка нишләргә? Кирәккән чакта тиз генә йөгереп килеп җитә алмыйсың. Хәер, алар үзләре бу хәлгә инде күнегеп тә киләләр кебек. Күнекми кая китсеннәр! Бер ай, ике ай гына түгел, еллар буена шундый ышанычсыз бит инде ул телефон элемтәсе.

И күрше, телефон хуҗаларын кызганабыз-кызганмыйн, әмма элемтә узелы начальнигының хәленә керүче берәүне дә күрмәсең. Ярый әле начальник үзе сабыр кеше. Телефоннары тынса да, радио сөйләмәсә дә бөтен аһ-зарлары белән аңа ябырылалар. Бигрәкләр дә сабыр кеше инде, канәтем! «Чиратым җитте, нигә һаман телефон кертмисез?»—дип бәйләнүче ветераннарга да, «Нигә телефон эшләми? Мин бит аның өчен ай саен хәләл акчамны түлим!—дип тузынучыларга да сабыр гына итеп: «Менә яңа АТС өлгергәч тә, бар да көйләнер»,—дип юатып кына тора һәммәсен..

Күрше, син дә бераз түз инде. Яңа АТСны 1991 елда эшли башлый диләр. Туган көнеңә булмаса да, һич югы 1991 елны озатырга дип балаларыңны чакыру бәхетенә ирешмәбезме? Яңа АТС эшли башласа диюем. Әмма анда да хәбәрләшүне декабрь ахырына калдырмыйбыз, ярыймы? Кем белә бу дөньяныкын...

Ярар инде, шул кадәр кәефсезләнмә. Син бигрәк түземсез кеше икәнсең! Балалары белән сөйләшә алмаган, имеш! Монда әле әнә шәһәрнең Ломоносов урамында яшәүчеләр көндәлек радио тавышын да елга 1—2 генә ишетәләр. Аныы да котыңны алырлык, шатыр-шотыр авазлар. (Хәзерге цивилизация заманында бу!). Әмма тыннары да чыкмый, түзәләр. Син бигрәк инде... Балалар, имеш... Соң, ярый үпкәләмә тагын. Кергәләп йөр! Әһе, ярый, бигайбә!

1991 елның беренче кварталында районның экономик һәм социаль үсеше буенча дәүләт планнарының үтәлеше йомгаклары

Промышленность

Беренче кварталда промышленность продукциясенең гомуми күләме узган елның шул чоры белән чагыштырганда 15,5 процентка кимеде.

Промышленностьта хезмәт житештерүчәнлеге 8,3 процентка төште. Эшләүчеләр саны 7,9 процентка кимеде.

Продукция поставкалауның договор йөкләмәсе 79,8 процентка үтәлде.

Район промышленностеның эше түбәндәге мәгълүматлар белән билгеләнә (процентларда).

	Продукция поставкалау буенча договор йөкләмәләренең үтәлеше.	Кулланучыларга бирелеп житкерелмәгән продукция (мең сум-да).	Продукциянең фактик үсеш темпы күләме
Шикәр заводы	55,8	8199	—52,7
Ит комбинаты	100	—	—11,5
Сөт-май комбинаты	100	—	—27,3
Машина төзү заводы	100	—	—28
Икмәк заводы	100	—	+12,4
Типография	Х	Х	+62,8
Урман промышленносте хуҗалыгы	100	—	—18,2
Төзелеш материаллары комбинаты	Х	Х	+28,9
НГДУ	100	—	+6,7
Элеватор	Х	Х	+38,8
Барлыгы:	79,8	8199	—15,5

Промышленность буенча тулаем договор йөкләмәләре 79,8 процентка үтәлде. Шикәр заводы договор дисциплинасын бозды һәм кулланучыларга 8199 мең сумлык продукция бирелеп житкермәде.

Икмәк заводы, типография, төзелеш материаллары комбинаты, НГДУ, элеватордан башка барлык промышленность предприятиеләре дә промышленность продукциясе күләме үсеше темпын киметтеләр.

Район промышленносте ваклап сату бәяләрендә 12506 мең сумлык халык кулланугы товарлары житештерде. Бу 1990 елның шул чоры белән чагыштырганда 43,8 процентка ким.

Азык промышленностенда продукциянең аерым төрләрен житештерү түбәндәге мәгълүматларда характерлана (тонналарда):

	план буенча	фактик	план үтәлеше (%)	планга карата −/+
Шикәр комы	4350	4413	101,4	+63
Төргәксез рафинад	4550	4611	101,3	+61
Төргәктәге рафинад	100	23	23	—77
Колбаса әйберләре	43	45	104,7	+2
Аертылмаган сөт продуктлары (сөткә күчереп исәпләгәндә).	990	1009	101,9	—19
Икмәк әйберләре	1550	1708	110,2	+158

Болар белән бергә, уртача хезмәт хакы хезмәт житештерүчәнлеге үсешеннән узып киткән. Анализ промышленность производствосы сферасында уртача айлык хезмәт хакы һәм хезмәт житештерүчәнлеге үсеше темплары 1991 елда 1990 елның шул чоры белән чагыштырганда артып киткән предприятиеләр саны күбрәк булуын күрсәтә.

Бу чорда бер эшләүчегә 13110 сумлык продукция житештерелгән. Моның белән бергә район промышленностенда хезмәт житештерүчәнлеге 8,3 процентка кимегән. Шикәр заводы, ит комбинаты, сөт-май комбинаты һәм машина төзү заводы хезмәт житештерүчәнлеге үсеше темпын киметүгә юл куйдылар.

Агропромышленность комплексы

Колхоз, совхозларда һәм хуҗалыкара предприятиеләрдә продукция житештерү түбәндәге мәгълүматларда характерлана (центнерларда).

	1990 елда	1991 елда	1991 елда 1990 елга карата (%)
Ит (тереләй үлчәүдә)	18372	14177	77
Сөт	71342	62363	87

Колхоз, совхозларда һәм хуҗалыкара предприятиеләрдә ит терлекләре үстерү һәм сөт алу кимеде. Мәсәлән, ит житештерү узган елгыдан 4195 центнерга яки 23 процентка, сөт 8979 центнерга яки 13 процентка кимегән.

Ел башыннан бер сыердан сөт алу 1990 елдагы 713 килограмм урынына 624 килограмм тәшкил итә.

Терлекчелек продуктлары сату түбәндәге мәгълүматларда билгеләнә (центнерларда).

	1990 елда	1991 елда	1991 елда 1990 елга карата (%)
Терлек һәм кошлар (тереләй үлчәүдә)	24333	21711	89
Сөт	63700	50594	79
Шул исәптән: договор буенча гражданнардан жыелганнан тыш	59024	48221	82

Беренче кварталда договор контрактациясе терлекләр һәм кошлар буенча 78, сөт—86 процентка үтәлгән.

17 хуҗалык терлекләр һәм кошлар сату күләмен киметте, яки дәүләткә 494 тонна ит (тереләй үлчәүдә) бирелеп житкерелмәгән.

28 хуҗалык сөт сатуны узган елгы дәрәҗәдән киметүгә юл куйдылар, яки 262,2 тонна сөт бирелеп житкерелмәде. Кайбер хуҗалыклардан сатып алынган сөтнең сыйфаты түбән. Мәсәлән, Муса Җәлил исемендәге, «Таң», Кузнецов исемендәге, «Родина», «Знамя Октября» колхозларының район буенча беренче сортлы сөт 86 процент булганда, дәүләткә саткан сөтләренең 56—82 проценты гына беренче сортлы иде.

«Төрнәс» совхозында сөтнең майлылыгы түбән. Шуңа да алар барлыгы 44 процент сөтне генә беренче сорт белән саттылар, ә икенче сортлы сөтләре 53 процент тәшкил итте. «Знамя Октября», Кузнецов исемендәге колхозлардан сөтнең 56 проценты беренче, 44 проценты икенче сорт белән генә кабул ителде.

Колхоз, совхозларда, хуҗалыкара предприятиеләрдә малларның продуктлылыгы түбәндәге мәгълүматларда характерлана:

	1990 елда	1991 елда	1991 елда 1990 елга карата (%)
Мөгезле эре терлекләр	36422	34502	94
Шул исәптән сыерлар	10000	10000	100
Дуңгызлар	34906	31505	90
Сарыклар	41376	39002	94

1991 елда мөгезле эре терлекләр саны 1990 ел белән чагыштырганда 1920 башка, яки 6 процентка, дуңгызлар 3401 баш яки 10 процентка, сарыклар 2374 баш, яки 6 процентка кимеде.

Колхоз-совхозларда һәм хуҗалыкара предприятиеләрдә терлекләрдән уртача тәүлеклек артым алу күрсәткече түбән булуында кала килә. Мәсәлән, ел башыннан барлык төр мөгезле эре терлекләрдән уртача тәүлеклек үсеш 513, дуңгызлар 340 грамм тәшкил итте. «Төрнәс», «Сөлчә» совхозларында артым алу аеруча түбән. Аларда мөгезле эре терлекләрдән уртача тәүлеклек үсеш 400, дуңгызлардан 300 граммнан да ким.

Авыл җирләрендә продукт бирүче малларның баш саны түбәндәгечә:

	1990 елда	1991 елда	1991 елда 1990 елга карата (%)
Мөгезле эре терлекләр	11821	11916	101
Шул исәптән сыерлар	5582	5690	102
Дуңгызлар	2186	2512	115
Сарыклар һәм кәҗәләр	24222	22196	92

1991 елда авыл җирләрендә шәхси хуҗалыклардагы мөгезле эре терлекләрнең баш саны 1990 елдагыдан 95 башка, яки 0,8 процентка, шул исәптән сыерлар 102 башка, яки 1,7 процентка, дуңгызлар 326 башка, яки 4,9 процентка артты.

Әмма Биләр Озеро, Елаур, Колбай Мораса, Иске Әлмәт, Бикүле, Тимерлек, Төрнәс авыл Советларында барлык төр терлекләрнең дә баш санын киметүгә юл куйдылар.

Капиталь төзелеш

Финанслауның барлык чыганакларыннан чыгып төп фондларны хәрәкәткә кертү 48020 мең сум тәшкил итте. Бу узган елның шул чорындагы белән чагыштырганда 14,6 процентка күбрәк. Дәүләт предприятиеләре һәм оешмалары 9013 мең сумлык капиталь салулар үзләштерделәр, яки ул узган елгы шул чор белән чагыштырганда 2892 мең сумга күбрәк. Производство билгеләмәсендәге объектларга дәүләт капиталь салулар күләме узган ел белән чагыштырганда 1741 мең сумга үсте.

Колхозлар һәм хуҗалыкара предприятиеләр средствосына төп фондларны сафка кертү 933 мең сум тәшкил итте. 1642 мең сумлык капитал салулар үзләштерелде. Шуның 1247 мең сумы производство фондына салынды.

Төзү-монтаж оешмаларының үз көчләре белән үткәрелгән подряд эшләре күләме 5288 мең сум тәшкил итте, 1990 елгыдан 15,7 процентка азрак. Бу түбәндәге мәгълүматларда чагыла (мең сумнарда).

Предприятие һәм оешмалар	Үз көчләре белән башкарылган подряд эшләре: 1991 елда	1990 елда	Үсеш темпы (проц.).
53 нче СМУ	640	1159	55,2
Норлат-Октябрь ПМКсы	430	427	100,7
ДПМК	178	178	100,0
127 нче ПМК	289	381	75,9
УРСЖ	49	42	116,7
«Таткоопстрой» СУсы	66	71	93
МСО	1988	2001	99,4
ДРСУ	916	906	101,1
«Татжилгражданстрой» РСУы	524	577	90,8
«ТНГФ» ПМКсы	208	533	39
Барлыгы район буенча	5288	6275	84,3

Төзелештә хезмәт житештерүчәнлеге 6,8 процентка төште. МСО, ДРСУ, «Татжилгражданстрой» тресты РСУы һәм Норлат-Октябрь ПМКсыннан башка барлык төзелеш оешмалары да хезмәт житештерүчәнлеген киметүгә юл куйдылар.

ХАЛЫКНЫ ТОВАР БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ ҺӘМ ХЕЗМӘТ КҮРСӘТҮ

Дәүләт һәм кооператив сәүдәдә ваклап сату товар әйләнешенең быелның беренче квартал планы 121,1 процентка үтәлде. Ул узган елның шул чоры белән чагыштырганда 4082,9 сумга яки 25,9 процентка артты.

Кооператив сәүдәсендә аерым товарларны сату түбәндәге мәгълүматларда күрсәтелә (мең сумнарда).

	1991 елның I кварталында сатылган	1991 елның I кварталына 1990 ел белән чагыштырганда (%).
Икмәк продуктлары	478,7	124,3
Аерытылмаган сөт продуктлары	150,3	103,4
Сыр	15,2	76,0
Терлек мае	146,8	80,2
Үсемлек мае	37,5	75,0
Маргарин продуктлары	150,3	103,4
Ит һәм ит продуктлары	262,1	130,7
Балык һәм балык продуктлары	12,1	13,1
Шикәр	391,3	112,4
Кондитер әйберләре	413,2	100,8
Яшелчә	93,9	8 тапкыр
Кием һәм эчке киемнәр һәм тукымалар	3173,8	123,1
Трикотаж әйберләре	441,3	119,5
Сабын һәм синтетик юу средстволары	98,3	86,4
Спорт товарлары	108,0	3 тапкыр
Телевизор һәм музыка товарлары	5,4	49,1
Радиотоварлар	339,8	72,0

Беренче кварталда халыкка 1837,8 мең сумлык, узган елның шул чорындагыдан 202,8 мең сумга күбрәк хезмәт күрсәтелгән. Предприятие һәм оешмалар 87,0 мең сумлык кондициясез әйберләр товарлары сатканнар. Бу хезмәт күрсәтүнең гомуми күләменең 4,7 процентынa кадәр. Хезмәт күрсәтүнең специальләшкән предприятиеләре 588,4 мең сумлык хезмәт күрсәткәннәр. Бу узган елның шул чорындагыдан 11,3 процентка күбрәк.

Дәүләт статистикасының район бүлеге.

• *«Дуслык» газетасы призына*

Игътибар: ярыш

5 май—матбугат көненә багышлап районда «Дуслык» газетасы призына традицион җиңел атлетика буенча катнаш эстафета үткәрелә. Ярыш Норлат шәһәрендә 1 май—массовый күңел ачу көнендә оештырылачак.

Тренировка һәм врачтан рөхсәте буенча барлык оешмалар, район мәктәпләре командалары да ярышка чакырыла.

Катнаш эстафетаның программасы түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

I этап—(ирләр)—400 метр.
II этап—(хатын-кызлар)—200 метр.
III этап—(ирләр)—400 метр.
IV этап—(хатын-кызлар)—200 метр.
V этап—(ирләр)—200 метр.
VI этап—(хатын-кызлар)—100 метр.

Барлыгы 1500 метр араны үтәргә кирәк.

Урыннарны билгеләү тәртибе һәм шартлары гомуми: беренче этапта катнашучылар эстафета таякчыгын икенче этаптагыларга, икенчеләр—өченчегә тапшыралар һәм шулай дәвам итә. Эстафетада иң беренче урынга чыгучы команда җиңүче итеп билгеләнә, бер урын алучы команда кубок һәм грамота, катнашучылар—кыйммәтле призлар һәм грамоталар белән, ә икенче, өченче урыннарны алучылар грамоталар белән бүләкләнәчәкләр.

Врач имзасы булган заявкалар ярыш көнне судьялар коллегиясенә бирелә. Ярышлар сәгать 11дә башлана.

Шул ук көнне шикәр заводы стадионында башка төрле ярыш—футбол буенча блиц-турнир үткәреләчәк. Уеннар 15 әр минутлык ике таймнан төшеп калу системасы буенча алып барыла. Теләге булган барлык командалар да турнирга чакырыла.

Старт һәм финиш үзәк мәйданнан бирелә.

• *Кызык та, кызганыч та*

Һәркемгә—үзенеке

Караклар дөньясында шулай күнелгән инде: һәр җинаятьче бары тик билгеле бер шөгыль «үз эше» белән мәшгуль. Тикшерүчеләр арасында да шулай ук, һәр тикшерүче билгеле бер төрдәге җинаять буенча тикшерү алып бара. Димәк, алар—тикшерүче һәм җинаятьче очрашырга тиешләр.

Норлатта яшәүче З. Н. Гарифуллин күп тапкырлар Димитровград шәһәреннән аракы ташып, Норлатта аның бәясен арттырып сата, кыскасы, спекуляция белән шөгыльләнә.

Октябрь районы эчке эшләр бүлеге тикшерүчесе, милиция майоры В. А. Трифоновка озак елларга сузылган хезмәтендә шуңа охшаш эшләрне байтак тикшерергә туры килә.

Менә алар очраштылар... Тикшерүче сорау бирде. Гарифуллин җавап бирде. Тикшерүче дәлилләр китерде. Гарифуллин үз гаебен танырга мәҗбүр булды.

Тикшерүче эшне судка җибәрде һәм яңа эшкә алынды.

Гарифуллин өенә кайтты һәм аракы сатмау турында имзасын куйганга күрә, яңа эшкә тотынды—самогон куу белән шөгыльләнә башлады...

Ярый инде, бусы башка вакыйга... һәм башка тикшерүче белән...

М. ТӘМАЕВ.

Киттек шулай базарга.

СПОРТ

ВОЛЕЙБОЛ

Чистай шәһәрендә 19ыннан 21 апрельгә кадәр волейбол буенча республика зона ярышы булды. Анда Чистай, Алексеевск, Яңа Чишмә, Аксубай, Әлки, Октябрь, Куйбышев районнары командалары катнашты.

Уеннар ике подгруппада үткәрелде. Алексеевск, Куйбышев, Октябрь районнары командалары үз группаларында отып финалга чыктылар. Беренче, икенче урын өчен кискен көрәштә безнекеләр чистайлыларга оттырдылар һәм икенче урынга чыктылар.

Т. КАМАЛЕТДИНОВ.

ӨСТӘЛ ТЕННИСЫ

21 апрельдә НУРБның «Нефтяник» спортзалында өстәл теннисы буенча район беренчелегенә шәхси команда ярышлары үткәрелде. Ярышта районның көчле теннисчылары көч сынаштылар.

АТП, 1 нче мәктәп, НУРБ командалары арасында көрәш кискен барды. Кискен көрәштә НУРБ командасы җиңү яулады. Икенче урынга беренче мәктәп, өченчегә АТП командалары чыкты. «Правда», Синдряков исемендәге колхозлар командаларының яхшы уйнауларын билгеләп үтәргә кирәк.

Аннан соң шәхси беренчелек өчен көрәш башланды. Хатын-кызлар арасында яшь туристларның район станциясеннән А. Хәйретдиновага тиңнәр булмады. Икенче урынга В. Абрамова («Правда» колхозы), өченчегә Г. Будяшкина (Синдряков исемендәге колхоз) чыкты.

Ир-егетләр арасындагы ярышта М. Вәлиәхмәтовны (АТП) җиңеп МСОдан Г. Киргизов финалга чыкты һәм район чемпионы исемен яулады. Өченче урынны музыка мәктәбе директоры Т. Бадыйгин алды.

Җиңүчеләр призлар һәм Мактау кәгазьләре алдылар.

Х. ФАТУЧЕВ.

• *Футбол күзәту*

Сезон ачылу алдыннан

2 майда Алатыр шәһәрендә җирле футболчылар белән очрашып «Факел» командасы сезонны ачып җибәрә. Ул сәяхәт барышында якташларыбыз РСФСР беренчелегенә зона ярышларының икенче очрашуын шул ук Чувашия ССР башкаласы—Чабаксар командасы белән 4 майда уздыралар.

Сезон ачылу алдыннан «Факел»ның начальнигы Г. И. Шугаев белән очраштык. Ул менә ниләр сөйләде.

—Якташларыбыз Новороссийскида икенче җыеннан кайттылар. Икенче җыен барышында уенчылар арасында элемтәләр буенча күнегүләргә басым ясалды. Берничә команда белән иптәшләрчә очрашулар да уздырылды.

Команда сезонга хәзерләнгәндә Норлатта да шундый ук эшләр алып барылды. Стадионны киртәләгән коймалар төзәтелде, аңа су сиптерү өчен сууткәргеч сузылды. Хәзер аны радиолаштыру алып барыла, өстәмә трибуналар ясала һәм башка төр хәстәрлекләр күрелә.

Григорий Иванович фикеренә кушылып бер нәрсәне генә өстисе килә:футбол сөючеләр «Факел» белән очрашасы көннәргә дә күп калмады инде. 9 майда 15 сәгатьтә Бөек Җиңү көнендә шәһәр стадионында футбол сезоны ачылуга багышланган тантана була. Тантана күңелле спорт программасы белән ачыла. Ул тәмамлангач Йошкар-Оланың «Буревестник» командасы белән очрашу була. Бу уңайдан әйткәндә ул ял көннәренең чираттагысында 11 майда 17 сәгатьтә «Факел» Алабуга «Торпедо»сын да үз кырында кабул итә.

Бәйрәм көннәрендә әнә шулай спорт сөючеләрне кызыклы очрашулар көтә. Уеннарга рәхим итегез, якташлар!

Р. АЙЗАТУЛЛИН.

КӨЛЕШЕП АЛЫЙК

ТӨЗҮЧЕ ХИСМӘТ

Төзелештә
Кирәкләр юк.
Бер эш бармый, хикмәт
шунда.
Көрәп-көрәп эш хакы
алган—
җырлап кайта Хисмәтулла.

ҮЗЕНЧӘЛЕКЛЕ

Депутат
итеп сайладык—
вәгъдәсе торган шуннан:
Сайлаганда —бик күп
сөйләү,
бик аз эшләү—соңыннан.

Газ колонкасыннан файдалану кагыйдәләрен үтәгез

Газ колонкасы иң уңай һәм тиз су җылыту чарасы булып тора. Ләкин аңардан белмичә файдалану исле газ белән агулануга китерә.

Исегездә тотыгыз: төтен юлында тарту көче, вентиляция каналы һәм колонка урнашкан бүлмәгә һава агымы кергәндә генә колонкадан куркынычсыз файдалану мөмкин булачак.

Төтен юлындагы тарту көчен колонканы кабызганда да, сүндергәндә дә тикшерергә кирәк. Аның өчен тартуны яба торган калпак астына кабызган шырпыны китереп карыйлар. Әгәр дә ялкын кире як-якка тартылса тарту юк һәм шунлыктан колонкадан файдалану катгый рәвештә тыела.

Өйдә газ исе чыкса газ приборларыннан файдаланмагыз, ут кабызмагыз, тәмәке тартмагыз, электроприборларны кабызмагыз һәм сүндермәгез, приборларның краннары ябылуын тикшерегез, бүлмәне җилләтегез.

Төзексез колонкадан файдаланырга ярамый. Бу тормыш өчен куркыныч белән яный.

Авария диспетчер службасын 2—28—58 телефоны белән чакырыгыз. Ул тәүлек әйләнәсендә эшли. Газ приборларын ремонтлау буенча да шул ук телефон буенча шалтыратыгыз.

«Лениногорск» газ идарәсенең Норлат газ службасы.

„Олимпиада-91"

Якушкино урта мәктәбе укучылары Чабаксар шәһәрендә үткәрелгән чуваш теле һәм әдәбияты олимпиадасында катнаштылар. Бирегә Чувашия, Татарстан, Башкортстан республикалары, Ульяновск һәм Самара өлкәләренең 37 районыннан 800 укучы җыелган иде. Якушкино мәктәбе укучылары Татарстаннан катнашучы бердәнбер вәкилләр иде. Әйтергә кирәк,ярышучылар арасында аз санлы булуына да карамастан, алар шактый уңышлы чыгыш ясадылар.

Олимпиадада һәр район вәкиле җиде төрле конкурста катнашты. Туган якны өйрәнүчеләр конкурсында 2 нче класс укучысы Елена Ермилова беренче урынны алды. Ә Людмила Парукова һәм Надежда Семенова, шулай ук 2 нче класс укучылары, шигырь укучылар конкурсында I нче урынны яуладылар. Елена Ермилова һәм Надежда Семенова, берсе кул эшләре әйберләрен, икенчесе милли киемнәр күрсәтү конкурсында икенче урыннарга лаек булдылар. Шунысын да әйтеп үтәргә кирәк. Надя күрсәткән хушпу иң борынгы баш киеме дип табылды.

Стена газеталары буенча конкурста безнең «Чишмә» әдәби газетабыз 4 нче урынга чыкты.

Олимпиадада катнашуыбыз икенче яктан да файдалы булды: укучылар башка яклардан килгән яшьтәшләре белән дуслаштылар, шәһәрнең культура тормышы белән дә таныштылар: театрда спектакльләр карарга, музейларда булырга өлгерделәр.

П. АЛЯКИМОВ,
Якушкино мәктәбенең чуваш теле укытучысы, группа җитәкчесе.

МӨХӘРРИР Ә. У. АБДУЛЛИН.

Учредительләр— халык депутатларының Октябрь район Советы һәм КПССның район партия оешмасы.

РЕДАКЦИЯНЕҢ АДРЕСЫ: 423000, Норлат шәһәре, К. Маркс урамы, 19.
ТЕЛЕФОННАР: мөхәррир—2—12—14, 2—22—81, мөхәррир урынбасары—2—10—44, рус теленә һәм чуваш теленә тәрҗемә буенча мөхәррир урынбасарлары—2—15—63, социаль-экономика бүлеге— 2—22—51, җаваплы секретарь—2—14—16, хатлар бүлеге һәм бухгалтерия—2—18—67.

Газетаны Нурзия ФӘСХЕТДИНОВА җыйды. Римма ГАНИЕВА верстка ясады. Клара БОБКОВА басты. Корректор— ЗӨЛФИЯ ВӘЛИЕВА.

«Дуслык» газетасы атнаның сишәмбе, пәнҗешәмбе, шимбә көннәрендә чыга һәм рус, чуваш телләренә тәрҗемә ителә.
Нәшрият, полиграфия һәм китап сәүдәсе буенча ТССР Дәүләт комитетының Октябрьның 50 еллыгы исемендәге Норлат-Октябрь типографиясе.
Күләме—1 басма табак. Заказ 49. Тираж 3.350.